

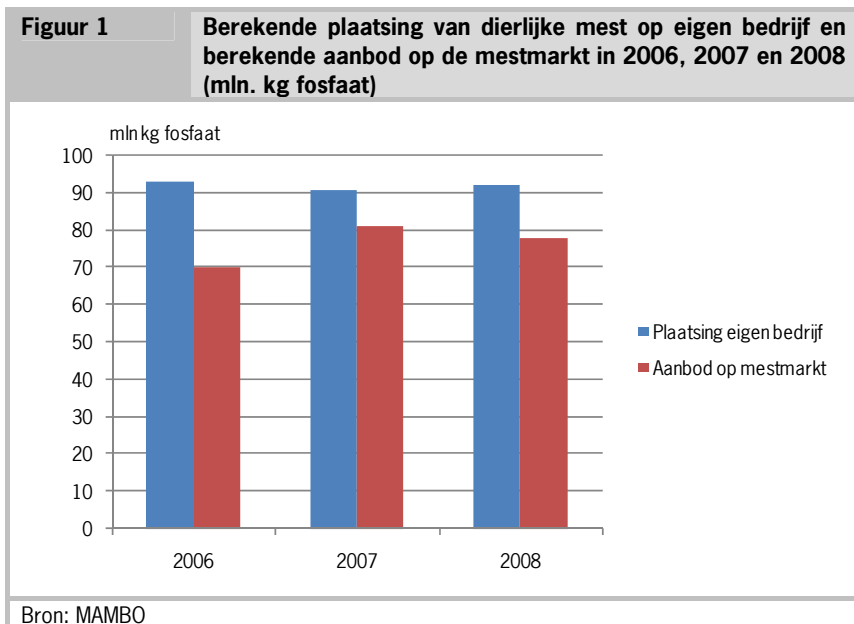
Meststromen op de Nederlandse mestmarkt

Harry Luesink, Pieter-Willem Blokland en Marga Hoogeveen

De meststromen op de Nederlandse mestmarkt kunnen op meerdere manieren in beeld worden gebracht. Allereerst zijn er de Vervoersbewijzen Dierlijke Meststoffen (VDM), waarin zowel de afvoer als de afzet zijn opgenomen. Daarnaast heeft het LEI ook de beschikking over het Mest- en ammoniakmodel 'MAMBO', een model waar voor individuele bedrijven uit de landbouwtelling productie, eigen gebruik en afzet worden bepaald. Beide methoden komen uit op ongeveer 80 miljoen kg verhandelde fosfaat uit dierlijke mest. Het onderzoek naar de meststromen op de mestmarkt is uitgevoerd in het kader van de jaarlijkse monitoring van de mestmarkt in opdracht van de Commissie van Deskundigen Mestwetgeving (CDM). Het onderzoek is uitgevoerd door het LEI en LNV-DR en gefinancierd door het Ministerie van LNV.

Productie, eigen gebruik en afzet van mest

Met MAMBO wordt berekend dat de mestproductie per jaar de afgelopen jaren schommelt rond de 170 miljoen kg fosfaat. Het grootste deel daarvan kan op de mestproducerende bedrijven zelf worden geplaatst, uitgaande van bemesting binnen de gebruiksnormen. Het verschil tussen de mestproductie en het eigen gebruik is het aanbod op de mestmarkt, waarvan een deel in de opslag kan blijven. De mestproductie en voorraadverschillen in 2007 en 2008 zijn iets groter dan in 2006, terwijl de plaatsing op het eigen bedrijf door scherpere normen licht is gedaald. Hierdoor is het modelmatige aanbod op de mestmarkt in 2007 en 2008 10 tot 15% groter dan in 2006 (figuur 1).

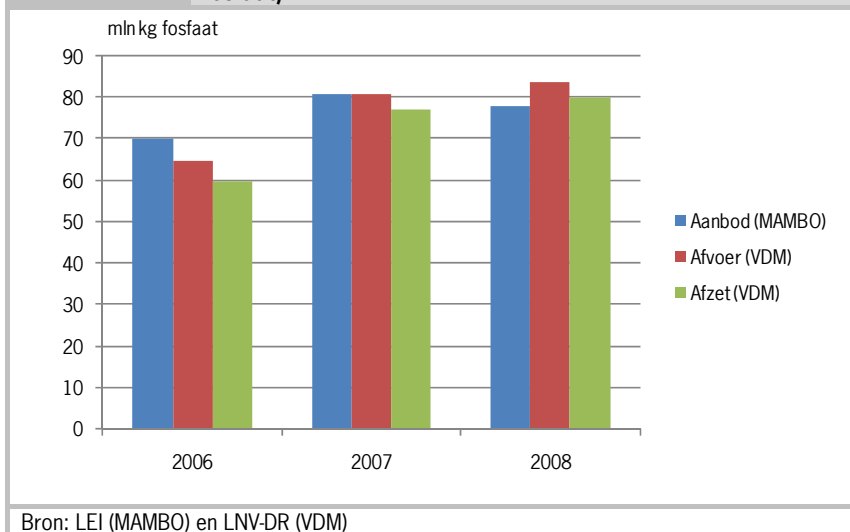

Model en metingen

Het modelmatige aanbod wordt vergeleken met de gemeten hoeveelheden van afvoer en afzet uit de Vervoersbewijzen Dierlijke Meststoffen (VDM). Bij de VDM zijn er verschillen tussen afvoer en afzet. Een klein deel van de afzet van fosfaat hoeft niet via VDM te worden verantwoord. Dit betreft de afzet via hoveniers en tuincentra en de afzet van de as van mestverbranders. Ook geldt dat voorraadveranderingen en verliezen van mineralen tijdens transport en be- en verwerking niet op basis van de VDM vast te stellen zijn. Dit zijn de belangrijkste redenen van het jaarlijkse verschil van 4 a 5 mln. kg fosfaat in afvoer en afzet van dierlijke mest op basis van de VDM (figuur 2).

In 2006 is het aanbod op de mestmarkt volgens de berekeningen met MAMBO 5 mln. kg fosfaat hoger dan de afvoer op basis van de registraties van de VDM. Dat wordt gezien als de hoeveelheid mest die in dat betreffende jaar niet geplaatst kon worden en in voorraad is gebleven. Deze voorraad uit 2006 is samen met de mestproductie van 2007 op de mestmarkt van 2007 aangeboden (samen 81 mln. kg fosfaat). Die hoeveelheid van 81 mln. kg fosfaat is ook de afvoer van mestproducerende bedrijven op basis van de VDM-registraties. Dat houdt dus in dat in dat jaar alle mest geplaatst kon worden. Ook in 2008 kon naar verwachting, op basis van voorlopige cijfers, alle mest op de mestmarkt worden geplaatst. Het lijkt er zelfs op dat in 2008 de afzetruimte groter is dan het aanbod, een belangrijke oorzaak daarvan is de afzet naar de BMC-biomassacentrale. Dat heeft er inmiddels al toe geleid dat de afzetsprijs voor mest is gedaald (vooral die van pluimveemest).

Figuur 2 Aanbod op de mestmarkt op basis van modelberekeningen (MAMBO) en afvoer en afzet op basis van Vervoersbewijzen Dierlijke Meststoffen (VDM), 2006, 2007 en 2008, (mln. kg fosfaat)

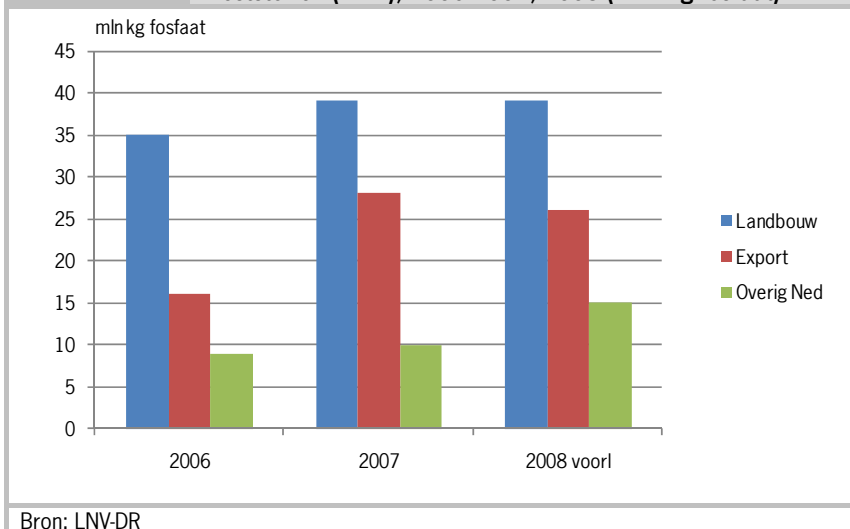

Afzet nader gespecificeerd

Met behulp van de VDM kan de afzet gespecificeerd in beeld worden gebracht. In 2007 is de export van mest verdubbeld ten opzichte van het jaar 2006 naar 28 mln. kg fosfaat (figuur 3). In 2008 is door het starten van de BMC-biomassacentrale te Moerdijk de binnenlandse afzet buiten de landbouw in dat jaar gestegen naar 15 mln. kg fosfaat.

De resultaten van 2006 en 2007 zijn gebaseerd op een volledige registratie van VDM voor de betreffende jaren, terwijl de resultaten van het jaar 2008 gebaseerd zijn op de afzet tot en met 15 mei, welke geëxtrapoleerd zijn naar heel 2008. In 2006 werd er 60 mln. kg fosfaat afgezet, wat opliep naar 77 mln. kg in 2007 en in 2008 naar schatting is opgelopen tot 82 mln. kg.

Figuur 3 Mestafzet op basis van de Vervoersbewijzen Dierlijke Meststoffen (VDM), 2006 2007, 2008 (mln. kg fosfaat)

Meer informatie:

Rapport 2008-015 Monitoring mestmarkt 2006, achtergronddocumentatie.
Rapport 2008-041 Monitoring mestmarkt 2007, achtergronddocumentatie.
Rapport 2008-090 Monitoring mestmarkt 2008, achtergronddocumentatie.